

УДК 321.01

Студніцький І. - ст. гр. БМ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КИРИЛО-МЕФОДІЄВСЬКОГО БРАТСТВА

Науковий керівник: асистент Габрусєва Н.В.

Кирило-Мефодіївське братство - українська таємна політична організація, що виникла в грудні [1845](#) - січні [1846](#) у [Києві](#). Ініціаторами створення братства виступили [Василь Білозерський](#), [Микола Гулак](#), [Микола Костомаров](#), [Пантелеймон Куліш](#), [Опанас Маркевич](#). Знаком братства став [перстень](#) з написом «Св. Кирило і Мефодій, січень 1846». Крім організаторів, до товариства незабаром увійшли: [Георгій Андрузький](#), [Олександр Навроцький](#), [Дмитро Пильчиков](#), [Іван Посяда](#), [Микола Савич](#), [Олександр Тулуб](#). У квітні [1846](#) року до братства вступив [Тарас Шевченко](#). Восени [1846](#) року загальна кількість членів братства, за даними слідства, становила 12 осіб.

Програмні положення братства були викладені у «Книзі буття українського народу» і «Статуті Слов'янського братства св. Кирила і Мефодія», основним автором яких був Микола Костомаров, та у «Записці», написаній Василем Білозерським. Кирило-Мефодіївське братство ставило своїм головним завданням побудову майбутнього суспільства на засадах християнської моралі, шляхом здійснення ряду реформ; створення демократичної федерації слов'янських народів, очолюваної Україною, на принципах рівності і суверенності; знищення царизму і скасування кріпосного права і станів; встановлення демократичних прав і свобод для громадян; зрівняння у правах всіх слов'янських народів щодо їх національної мови, культури і освіти. Кирило-мефодіївці, еднаючись на основі спільних політичних поглядів, бачили різні шляхи проведення їх у життя - від ліберально-поміркового реформізму до революційних методів боротьби. Члени братства вели активну громадсько-політичну діяльність: вони поширювали ідеї братства через розповсюдження його програмних документів, прокламацій («До братів-українців», «До братів-великоросів і поляків»), твори Тараса Шевченка; займалися науковою працею і виступали з лекціями в навчальних закладах Києва; піклувалися про розвиток народної освіти, збирали кошти на відкриття народних шкіл, написання і видання нових книг (зокрема, Пантелеймон Куліш підготував перший підручник з історії України «Повість про український народ», виданий [1846](#) року, та ін.)

Кирило-Мефодіївське братство проіснувало 14 місяців. У березні [1847](#) року за доносом провокатора [Олексія Петрова](#) діяльність братства була викрита, а члени заарештовані. Слідство у справі кирило-мефодіївців тривало з [18 березня](#) до [30 травня 1847](#) року в Петербурзі. Найтяжче було покарано Тараса Шевченка. Діяльність братства достовірно висвітлена у різних публікаціях самих кирило-мефодіївців, а також у працях [Олександра Кониського](#), [Сергія Єфремова](#), [Дмитра Багалія](#), [Михайла Грушевського](#), [Михайла Возняка](#) та ін. Історичне значення Кирило-Мефодіївського братства полягає у тому, що воно було першою спробою української інтелігенції вдатися до політичної боротьби. Братство розробило широку політичну програму національно-визвольного руху. Принципово важливим було і те, що Кирило-Мефодіївське братство стало самостійним і самобутнім політичним формуванням, яке організаційно не підпорядковувалося й ідеологічно не повторювало політичних настанов жодної з загальноросійських суспільних течій.